

Sprawozdanie

III konferencja naukowa z cyklu „Medycyna polska i krajów demokracji ludowej po II wojnie światowej” pt. „Służba zdrowia – ochrona zdrowia – zdrowie publiczne w latach 1944–1989”, dn. 14.09.2024 r., Warszawa, Magdalena Paciorek

Dnia 14 września 2024 r. w siedzibie Naczelnej Izby Lekarskiej w Warszawie odbyła się III już z kolei konferencja naukowa z cyklu: *Medycyna polska i krajów demokracji ludowej po II wojnie światowej*, która tym razem zatytułowana została: „Służba zdrowia – ochrona zdrowia – zdrowie publiczne w latach 1944–1989”. Organizatorami jej byli Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk im L. i A. Birkenmajerów, Wydział Medyczny Uczelni Łazarskiego w Warszawie przy współpracy z Naczelną Izbą Lekarską w Warszawie.

Powitania gości i uczestników dokonała dr hab. Maria Ciesielska (Warszawa). Zwróciła ona uwagę na fakt, iż tematyka tegorocznej konferencji pozwoliła uczestnikom na zaprezentowanie zagadnień związanych z powojenną historią polskiej medycyny w różnych aspektach: począwszy od tematyki popularyzacji ochrony zdrowia jej organizacji, następnie prezentacji dokonań naukowych z różnych specjalności medycyny i farmacji, a także omówienia kształtowania się szkolnictwa medycznego, w tym położniczego, w pierwszych latach po zakończeniu wojny.

W pierwszej sesji wyniki swoich badań zaprezentowała dr hab. Anna Marek (Warszawa) w referacie pt. *Choroby, pielęgnowanie, pierwsza pomoc w „Kalendarzach Przyjaciółki” 1949–1994*, która przedstawiła diagnostykę i sposoby leczenia chorób wieku dziecięcego oraz udzielanie pierwszej pomocy w przypadkach utonięcia, oparzenia i krwotoków. Autorka zwróciła również uwagę na zmiany, jakie dokonały się na przestrzeni 50 lat w rozpoznawaniu oraz terapii chorób.

Z kolei mgr Danuta Augustynowicz (Warszawa) w referacie: *Ochrona zdrowia psychicznego żołnierza Wojska Polskiego we wczesnych latach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej* przybliżyła zebrany tematykę nad wyraz ciekawą, biorąc pod uwagę wyznaczony przez referentkę badany okres. Warto zadać pytanie, czy istniała ochrona zdrowia psychicznego żołnierzy w pierwszych latach powojennych? Zainteresowanych odpowiedzią odsyłamy do lektury przygotowywanego do druku tomu pokonferencyjnego.

W kolejnej sesji uczestnicy pozostali w sferze spraw społecznych powojennej służby zdrowia. Dr hab. Magdalena Paciorek (Warszawa) zaprezentowała temat *Opieki higieniczno-lekarskiej nad placówkami akcji letniej dla dzieci i młodzieży w Polsce w 1950 r. – na marginesie raportu do Ministerstwa Zdrowia*, wskazując na duże niedociągnięcia organizacyjne ówczesnych kolonii letnich, a odnoszące się nie tylko do źle dobranych miejsc wypoczynku, braku odpowiedniej liczby personelu opiekuńczego, lecz przede wszystkim niedostatecznej kwalifikacji zdrowotnej dzieci i młodzieży dopuszczonych do udziału we wspomnianych akcjach letnich.

W dalszych wystąpieniach zaprezentowano rozwój badań naukowych dotyczących higieny środowiska prowadzonych na Wydziale Farmaceutycznym w latach 70. i 80. XX w. Autorką pierwszego z nich była dr hab. Anna Trojanowska (Warszawa) – *Higiena środowiska – badania na Wydziale Farmaceutycznym Akademii Medycznej w Warszawie w latach 70. i 80. XX w.* Z kolei dr Mateusz Dąsal z wrocławskiego Wydziału Farmaceutycznego zaprezentował zagadnienie poruszające tematykę tzw. inhalatorów radonowych, ich zastosowania, a także popularności w okresie PRL (*Inhalatoria radonowe w PRL*).

Przybliżoną tematykę uzdrowskową, tym razem ich dostępności dla mieszkańców wsi po II wojnie światowej w aspekcie kulturowo-prawnym, zajęła się dr Aleksandra Szlagowska-Papuzińska (Wrocław) – *Uzdrowiska polskie i ich dostępność dla mieszkańców wsi po II wojnie światowej – uwarunkowania prawne i kulturowe*.

Z kolei dr hab. Jan Wnęk z Krakowa zaprezentował wystąpienie nt. *Problematyki medycznej na łamach „Pediatrii Polskiej” z lat 1948–1956*. Przedmiotem najczęstszych badań z zakresu pediatrii były wówczas tematy z dziedziny fizjologii żywienia, a zatem krzywica, cukrzyca, następnie z gastrologii, otolaryngologii, neurologii, pulmonologii, chirurgii. Jak wynika z badań, nie brakowało też artykułów poświęconych zagadnieniom takim chorob, jak gruźlica, krztusiec, błonica, płońca. Publikacje na łamach „Pediatrii Polskiej” prezen-

towały ogólną wizję polskich badań medycznych na dzieckiem z lat 1948–1956.

Kolejne tematy odnosiły się m.in. do kwestii kształcenia personelu medycznego, w tym położnych w pierwszych latach powojennych (prof. Małgorzata Stawiak-Ososińska, Kielce – *Kształcenie położnych w Polsce w latach 50.*), a także poruszały problematykę analizy powojennej sieci aptek na terenie Dolnego Śląska [mgr Kacper Rosner-Leszczyński, Wrocław – *Mapowanie i analiza powojennej sieci aptek na terenie Dolnego Śląska (po 1945 r.) – pierwsze założenia warsztatowe, metodyka i refleksje badawcze*].

Warto również wspomnieć o jeszcze jednym niezmiernie ciekawym referacie autorstwa wspomnianej już dr hab. Marii Ciesielskiej pt. „*Wielka cisza*”. *Recepcja wyników badań nad chorobą głodową w getcie warszawskim w powojennej Polsce i na świecie* – będącym niejako próbą wyjaśnienia, a raczej nagłośnienia sprawy przemilczania istniejących badań naukowych nad chorobą głodową w getcie warszawskim opublikowanych po wojnie w 1947 r., a które powojenny świat naukowy próbował wymazać z pamięci.

Miniona konferencja kolejny już raz pozwoliła uczestnikom na podzielenie się wynikami swoich badań i wymianę poglądów na temat szeroko rozumianej powojennej polskiej historii medycyny. Tematyka ta, co należy niewątpliwie podkreślić, jest wciąż mało ekspozowana w badaniach naukowych historyków, historyków medycyny, a także lekarzy, farmaceutów i pielęgniarek. Wydaje się, że stawiany cel propagowania tego typu problematyki badawczej w kolejnej już edycji konferencji w pewnym stopniu przyczynił się do wypełnienia tej luki. Wzorem lat ubiegłych wszystkie referaty tejże konferencji razem z tymi, które z różnych względów nie zostały wygłoszone, zostaną opublikowane w kolejnym suplemencie czasopisma „*Medycyna Nowożytna*” za rok 2025.